

Passendale – Passendalestraat Deel III: Programma van Maatregelen

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Volledigheid vooronderzoek

Naar aanleiding van een verkavelingsproject tussen de Passendalestraat en de Rozestraat te Passendale werd een archeologienota opgesteld door Baac Vlaanderen in opdracht van de heer en mevrouw Syx. De geplande werken impliceren immers bodemingrepen die een directe bedreiging vormen voor het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed.

Het vooronderzoek omvatte een combinatie van verschillende onderzoeksmethodes:

De uitgevoerde bureaustudie wees uit dat men vooral relictendaterende uit de Eerste Wereldoorlog zou aantreffen. De studie toonde ook aan dat diezelfde oorlog het landschap naar alle waarschijnlijkheid dermate heeft geroerd dat archeologische sporen en vondsten daterende uit oudere periode vermoedelijk reeds grote schade zou zijn toegebracht. De doelstelling van dit vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – werd tijdens de bureaustudie niet volledig gehaald. Teneinde een antwoord te kunnen bieden op alle onderzoeksvragen werd verder vooronderzoek uitgevoerd.

De noordelijke zone was bij afronding van de bureaustudie vrij van recente verbouwing en verstoring. Om een beter inzicht te verwerven in de archeologische resten die bedreigd werden, werd na de bureaustudie hier dus aansluitend een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Het onderzoek met ingreep in de bodem zou voor de bodem ontegensprekelijk kunnen aantonen of er wel of geen archeologische complexen aanwezig waren.

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem aan de hand van proefsleuven kon verschillende archeologische sporen aansnijden. Naast een groot aantal bomkraters werd een deel van een loopgraaf en een mogelijke shelter aangetroffen. Hoewel de loopgraaf ongeveer 55cm onder het archeologische vlak bewaard was, werden geen structurele elementen aangetroffen in de loopgraaf. De loopgraaf kon perfect vereenzelfigd worden met een structuur die op twee luchtfoto's geïdentificeerd werd tijdens het bureauonderzoek. Aangezien het spoor reeds tijdens het archeologisch vooronderzoek onderzocht werd, en het bovendien reeds gekend was uit historische bronnen zou verder archeologisch vervolgonderzoek weinig kenniswinst opleveren. In de directe omgeving van de loopgraaf werd verder nog een mogelijke shelter aangesneden. Dit spoor was echter erg slecht en oppervlakkig bewaard waardoor het een beperkte kenniswinst opleverde.

Het ontbreken van verdere waardevolle archeologische vindplaatsen of ensembles houdt in dat de potentiële kennisvermeerdering van verder archeologisch onderzoek op de noordelijke zone van het terrein onbestaande is. Verder archeologisch onderzoek werd hier dus reeds niet aanbevolen.

Op de zuidelijke zone werd een landschappelijk bodemonderzoek opgestart, omdat de terreinen bij het afwerken van de bureaustudie nog bebouwd waren en dus niet vrij voor onderzoek met ingreep in de bodem. Tijdens dit onderzoek zouden niet enkel verschillende landschappelijke boringen gezet worden om in te schatten maar ook zou het terreinbezoek toelaten verschillende observaties te doen over de toestand van de terreinen. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, in combinatie met het reeds uitgevoerde onderzoek op de noordelijke zone, zou een inschatting kunnen gemaakt worden over de noodzaak van eventueel verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem.

Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek kon aangetoond worden dat de zuidelijke zone van het onderzoeksterrein in die mate recent verstoord werd dat de kans op het aantreffen van intacte en

relevante archeologische vindplaatsen klein is. Bovendien kan gesteld worden dat eventueel nog bewaarde sporen in die mate versnipperd of geïsoleerd van aard zullen zijn dat de verwachte complexwaarde van de sporen bijzonder laag wordt ingeschat.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de complexwaarde van het onderzoeksgebied te laag is om verder onderzoek aan te raden. BAAC stelt vast dat vervolgonderzoek voor het plangebied onder de vorm van een opgraving niet te verantwoorden is. Aangezien de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van waardevolle archeologische sites en het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering werd aangetoond binnen de archeologienota, wordt hij conform paragraaf 5.2 van de CGP als volledig beschouwd.

2 POTENTIEEL KENNISVERMEERDERING

2.1 Aard van de potentiële kennisvermeerdering

Tijdens het onderzoek werden verschillende sporen uit de eerste wereldoorlog aangesneden. Afgezien van de verschillende bomkraters kenmerken de sporen zich door een vrij geïsoleerde ligging (een enkele losstaande loopgraaf en mogelijke shelter). De sporen behoren niet tot complexe sporencombinaties of complexen.

Wat oudere sporen dan weer betreft kunnen we stellen dat de kans om ze aan te treffen uitzonderlijk laag lijkt te zijn. Afgezien van het feit dat een groot deel hiervan reeds ernstig beschadigd werd tijdens de beschietingen van de eerste wereldoorlog werden er tijdens het proefsleuvenonderzoek geen aangetroffen. Afgaande op het uitgevoerde onderzoek is de complexwaarde van het te verwachten archeologische ensemble bij verder vervolgonderzoek is zeer laag tot onbestaande.

2.2 Waardering potentieel kennisvermeerdering

Het onderzoek kon aantonen dat voor de sporen die in de eerste wereldoorlog gedateerd kunnen worden gesteld kan worden dat ze eerder geïsoleerd liggen. Dit betekent dat ze slechts een kleine complexwaarde kennen en bovendien slechts een beperkte meerwaarde betekenen naast het historische onderzoek. Gezien de zeer lage verwachting op het aantreffen van oudere sporen bij eventueel verder onderzoek kan men stellen dat het potentieel op kennisvermeerdering binnen de zone van het onderzoeksterrein laag is.

2.3 Opgave onderzoeksvragen

Gezien het ontbreken van enig potentieel op kennisvermeerdering zijn verdere onderzoeksvragen niet van toepassing.

3 KADER EXPLOITATIE KENNISVERMEERDERING

3.1 Motivatie noodzaak verder archeologisch onderzoek

Het ontbreken van goed bewaard archeologisch bodemarchief waar verder onderzoek een duidelijke meerwaarde voor kan betekenen, kan gesteld worden dat er geen noodzaak bestaat voor verder archeologisch onderzoek. Het volledige archeologisch potentieel van het terrein werd dan ook geëxploiteerd tijdens de bureaustudie en het daarop volgende archeologische proefsleuvenonderzoek.

3.2 Verdere verwerking reeds aangelegde archeologisch ensemble

Gezien de beperkte archeologische waarde van het aangelegde archeologisch ensemble en het ontbreken van enig onderzoekspotentieel, wordt geen verder onderzoek naar dit ensemble geadviseerd.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Administratieve gegevens

Projectcode Bureauonderzoek	2016H29
Projectcode Vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven)	2016J175
Projectcode Landschappelijk bodemonderzoek (booronderzoek)	2016J174
Naam site	Passendale, Passendalestraat
Erkend Archeoloog	Jeroen Vanden Borre (2016/00021)
Provincie	West-Vlaanderen
Gemeente	Zonnebeke
Deelgemeente	Passendale
Straat	Passendalestraat 159-161 Rozestraat 21
Kadaster	ZONNEBEKE 2 ^e AFD/PASSENDALÉ/sectie D – nrs. 654G, 661G, 665D
Coördinaten	N: x: 3.0148 y: 50.8955 O: x: 3.0156 y: 50.8949 Z: x: 3.0154 y: 50.8943 W: x: 3.0152 y: 50.8947
Opdrachtgever	Dhr. & mvr. Syx
Uitvoerder	BAAC Vlaanderen bvba Hendekenstraat 49 9968 Assenede
Erkenningsnummer BAAC Vlaanderen	2015/00020
Projectcode BAAC Vlaanderen	2016-402
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied	6700 m ²
Reden van de ingreep	Verkavelingsproject
Wetenschappelijke vraagstelling	Archeologische evaluatie van het terrein
Uitvoeringsperiode	augustus – oktober 2016
Resultaten (thesaurus)	Eerste wereldoorlog, Derde Slag bij Ieper, Slag bij Passendale, Loopgraaf

4.2 Vervolgonderzoek

Gezien uit het vooronderzoek blijkt dat de onderzoeksterrein een erg lage archeologische waarde hebben, stelt BAAC geen vervolgonderzoek voor.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.